

RAȚIUNILE TIMPULUI

† DANIL

Episcop-locuitor al Daciei Felix

The Reasons of Time

Abstract: The reasons of present time interlace with the reasons of things within and around us, at every moment. Moments, hours and days flow entangled in the river of time, swooping through the present within the waterfall of the future, on the path from Creation and towards Apocalypse and from Alpha towards Omega. A mind, as clean, clear and enlightened as possible, may, by sight and foresight, sense, under a flash of conscience of the all-presence of God and under an adoration of inner release into Spirit and Truth, the flaming pile of the moment, the fire hand of the clock or the fire pole of the day, commencing from within thyself, from thyself and in concentric circles, such as on a water crystal, passing all fences to the ones around us; pervading wall from the others around and reaching the milestones of the world seen and familiar.

Keywords: reason, type, wisdom, Logos, time.

În Iisus Hristos Cuvântul și Fiul lui Dumnezeu întrupat (Ioan 1, 14), „precum sunt ascunse toate comorile înțelepciunii și ale cunoștinței” (Coloseni 2, 3), sunt cuprinse din veșnicie pentru veșnicie toate rațiunile divine sau gândurile eterne ale lui Dumnezeu, semănate și devenite rațiuni ale lucrurilor, prin Creație; rațiuni ale timpului și ale istoriei prin Providență; rațiuni ale Scripturii, prin Revelație și inspirație și rațiuni ale Liturghiei (după sfântul Maxim Mărturisitorul), prin Întrupare și Euharistie; împlinindu-se toate în rațiunile Judecății (*Ambigua*, Cuvânt introductiv al sfântului Maxim Mărturisitorul, către Toma). Totul este cuprins prin atotștiința dumnezeiască în Logosul divin; după cum toate razele sunt cuprinse în soare; după cum toți stropii de ploaie sunt cuprinși în nor și după cum toate stelele sunt cuprinse în cer și după cum toate cuvintele lui Dumnezeu sunt cuprinse în Sfintele și dumnezeieștile Scripturi și-n Sfânta Tradiție. Rațiunile divine sau gândurile eterne ale lui

Dumnezeu, departe de noi, pe cât sunt de departe răsăriturile de apusuri și cerurile de pământ (Isaia 55, 9), rămân pe veci necunoscute de făpturi și creaturi, în esența și în taina lor, împărtășindu-ni-se însă doar prin contemplația și cunoașterea Revelației naturale și supranaturale și prin înțelegerea și interpretarea timpului, vremurilor și a istoriei, în lumina acestei dumnezeiești Revelații. Toți Sfinții Părinți și mari teologi ai Bisericii spun că rațiunile divine sădite, semănate și ascunse în lucruri, devin rațiuni ale lucrurilor. Astfel rațiunea Araratului a fost aceea de a primi corabia lui Noe pe culmea sa. Rațiunea stejarului Mamvri a fost aceea de a localiza Teofania. Rațiunea muntelui Moria a fost aducerea ca jertfă a lui Isaac de către Avraam, iar rațiunea Betelului a fost scara cerului. Rațiunea Nilului a fost aceea de a-l primi pe Moise în coșul de papură și de a fi preschimbat în sânge (pe lângă aceea naturală de a uda și fertiliza semănăturile Egiptului). Rațiunea Mării Roșii a fost aceea de a fi despărțită de Moise, iar rațiunea Sinaiului, de a mijloci suirea lui Moise și pogorârea lui Dumnezeu. Rațiunea Iordanului a fost aceea de a fi despărțit de Iosua și de către sfântul Ilie și Elisei și de a mijloci Botezul Domnului și Epifania. Rațiunea templului lui Solomon a fost aceea de a mijloci spațiul pentru vedenia serafimilor sfântului prooroc Isaia și pentru Întâmpinarea Domnului. Rațiunea gropii cu lei a fost nevătămarea proorocului Daniel, iar rațiunea chitului din mare avea să fie salvarea lui Iona și preînchipuirea mormântului Domnului. Rațiunea Betleemului a fost Nașterea Domnului, după cum rațiunea Nazaretului fusese Bunavestirea, iar rațiunea Golgotei va fi Răstignirea. Rațiunea divină a Taborului a fost aceea de a fi locul Schimbării la Față, iar rațiunea dudului lui Zaheu a fost aceea de a-i mijloci mai marelui vameșilor posibilitatea vederii lui Iisus. Rațiunea lespezii din Betania, ca și a pietrei prăvălitate peste mormântul Domnului, a fost aceea de a fi dată la o parte de pe mormântul lui Lazăr și, cealaltă, de a fi prăvălită de către îngerul Domnului în noaptea Învierii lui Hristos. Rațiunea Grădinii Ghetsimani a fost sudoarea de sânge a Domnului, după cum rațiunea Emausului avea să fie Cina revelațională din Seara Învierii, iar rațiunea Tiberiadei, arătarea Mântuitorului de pe țârm. Rațiunea Muntelui Măslinilor a fost aceea de treaptă, scară și loc al Înălțării Domnului, iar rațiunea coșniței din Damasc a fost aceea de a mijloci scăparea sfântului Apostol Pavel de uneltirile dregătorului regelui Areta (Faptele Apostolilor 9, 25; II Corinteni 11, 32-33). Rațiunea Ierusalimului avea să fie aceea de loc pentru Ziua Cincizecimii, a Rusaliilor sau a Pogorârii Duhului Sfânt. Rațiunea prinderii viperei de mâna sfântului Apostol Pavel după naufragiul din Malta avea să fie dovedirea sfințeniei și a lucrării puterii dumnezeiești în apostolul neamurilor (Faptele Apostolilor 28, 1-6). Rațiunea edenică a Insulei Patmos avea să fie descoperirea și împărtășirea Apocalipsei sfântului Apostol și Evanghelist Ioan. Și exemplele ar putea continua la nesfârșit, prin rațiunea porumbelului de a ne aduce mereu și mereu ramura de măslin și

prin rațiunea toiagului lui Moise de a ne lovi și despărți mereu Marea Roșie și de a ne deschide stânca de la Rafidim spre adăpare duhovnicească. Pentru că în rațiunile divine, în rațiunile lucrurilor, în rațiunile Scripturii sau în rațiunile timpului, ale vremurilor și ale istoriei, sunt asunse și revelate deopotrivă planurile lui Dumnezeu, intențiile Lui, scopul și rostul lucrurilor și al întâmplărilor.

În paralel cu rațiunile divine semănate prin Creație și devenite rațiuni ale lucrurilor, avem și rațiunile timpului care sunt gânduri eterne ale lui Dumnezeu sădite în vremi prin evenimente și întâmplări cu privire la fapăturile sau creațiile Sale, raționale sau iraționale. Rațiunile timpului sunt sâmburii evenimentelor înscrise pe șiragul istoriei. Rațiunile timpului, după sfântul Maxim Mărturisitorul, se pot împărți în rațiuni ale trecutului, care pot fi cunoscute prin cercetare; rațiuni ale prezentului, care pot fi deslușite prin observare și contemplare și rațiuni ale viitorului, care pot fi doar intuite și descoperite prin darul profetic al Duhului Sfânt, împărtășit uneori. Timpul este un dar și un rod cules și desprins din pomul vieții și al eternității, împărtășit lumii în durata ei, și nouă, în răstimpul vieții noastre. Timpul este măsura înnoirii tuturor lucrurilor învechite. Lumea și omul se scaldă și înoată în apele și-n valurile timpului. Apele timpului sunt limpezi, precum cristalul râului vieții (Apocalipsă 22, 1); iar când devin ape ale vremurilor, pot fi și tulburi, precum apele potopului, iar alteori pot fi prefăcute în sânge, precum apele Nilului (Exod 7, 17-21). Adeseori, apele timpului, devenite ape ale vremurilor, sunt despărțite asemenea Mării Roșii – prin Întruparea și Învierea Domnului, spre exemplu – și curățite sau limpezite precum apele Iordanului, prin Epifanie și prin limbile de foc ale Cincizecimii, care ard și mistuiesc vreascurile uscate ale timpului neroditor în istoria lumii și în viața omului. În curgerea și desfășurarea timpului, rațiunile divine ale timpului se seamănă în țarina de alături a rațiunilor lucrurilor, iar alteori se suprapun acestora, devenind rațiuni ale vremurilor, ale evenimentelor, ale faptelor și ale părutelor întâmplări de pe drumul istoriei și de pe cărarea vieții. În particulele elementare ale timpului, care sunt: vremurile, perioadele mari istorice, evenimentele, faptele și ceasurile și clipele cotidianului, sunt ascunse gânduri divine, planuri și intenții ale lui Dumnezeu, cu lumea și cu omul, care așteaptă acordul și colaborarea voinței noastre libere. În „jugul” rațiunilor timpului – care este jugul lui Hristos (Matei 11, 28-30) – se cuvine să intrăm de bunăvoie, ca să ne putem încununa la capătul ogorului vieții (II Timotei 4, 7-8). În țarina rațiunilor timpului, lui Dumnezeu îi aparține sămânța cea bună și pământul cel bun, iar nouă și numai nouă ne aparțin pietrele, spinii și neghina. La nunta cea duhovnicească a rațiunilor timpului, ale lui Dumnezeu sunt candelile aprinse ale fecioarelor înțelepte și ale noastre sunt toate candelile stinse ale fecioarelor neînțelepte din noi. Ai lui Dumnezeu sunt talanții de aur dăruți nouă prin rațiunile timpului, iar a noastră este lenevirea și nelucrarea.

Ale lui Dumnezeu sunt oile cele de-a dreapta din rațiunile timpului și ale noastre sunt caprele cele de-a stânga din rațiunile vremurilor. Noi ne umplem timpul vieții fie cu virtuțile și faptele cele bune ale oilor celor de-a dreapta și ale celor cinci fecioare înțelepte; fie cu păcatele și patimile caprelor celor de-a stânga și ale fecioarelor celor neînțelepte. În țarina rațiunilor timpului facem să răsară, să crească și să rodească, fie grâul lui Dumnezeu (sfântul Ignatie Teoforul), fie neghina celui rău (Matei 13, 38-43). Toate se desfășoară sub Ochiul rațiunilor Providenței și se vor înfățișa înaintea Tronului rațiunilor Judecării.

Rațiunile Providenței le contemplăm ilustrate în purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de Noe în corabie; față de Isaac pe Moria; față de Lot în Sodoma; față de Iosif vândut în Egipt; față de Moise pus pe Nil; față de proorocul Daniel și cei trei tineri în Babilon și proorocul Iona aruncat în mare. Exemple ale Providenței vedem în salvarea Pruncului Iisus prin fuga în Egipt; izbăvirea lui Petru din valuri; scăparea sfântului Apostol Pavel din Damasc și izbăvirea din naufragiul din Malta. Rațiunile Judecării nu se vor exprima doar la Judecata de Apoi, ci adeseori, chiar și în timpul vieții și pe parcursul istoriei. Potopul cu apă, pedepsirea Sodomei și a Gomorei, înecarea egiptenilor în Marea Roșie, deschiderea pământului și înghițirea răzvrătiților Core, Datan și Aviron, părăsirea lui Saul de către Duhul lui Dumnezeu, sfârșitul cumplit al lui Abesalom, pedepsirea lui Nabucodonosor prin întunecarea minții și sfârșitul lui Belșatar în noaptea tâlcuirii de către proorocul Daniel a cuvintelor: „Mene, mene, techel, ufarsin” (Daniel 5, 24-30); ca și sfârșitul lui Ahab și al Isabellei și al regelui Irod, mâncat de viermi, ucigașul sfântului Apostol Iacob (Faptele Apostolilor 1-3 și 20-23), precum și pedepsirea Izabelei din Tiatira (Apocalipsă 2, 20-25), sunt tot atâtea exemple și dovezi clare și limpezi ale intervenției rațiunilor Judecării, prin judecări și hotărâri divine, mai înainte de Judecata de Apoi! Rugăciunea, plânsul și pocăința regelui bolnav Iezechia, schimbă însă înștiințarea trimisă și transmisă prin proorocul Isaia cu privire la apropiata moarte, în vindecare și lungirea vieții cu încă 15 ani (Isaia 38, 1-21), iar pocăința ninivitenilor, în urma propovăduirii proorocului Iona, amână cu un veac nimicirea cetății (Iona 3, 1-10 și 4, 10-11).

Rațiunile timpului trecut, putând fi cunoscute prin cercetare teologică și scripturistică în duh patristic, se vor da pe față și se vor descoperi la Judecată ca intenții divine, pe firul de aur al cărora noi ne-am prins sau nu mărgăritarele vieții noastre, în durata căreia ori ne luminăm curcubeul legământului prin lumina Schimbării la Față și a Învierii lui Hristos, ori trăim nepăsători în întunericul de trei zile de peste tot pământul necunoștinței Egiptului. Prin viața pe care o duce în lumina Crucii și a Evangheliei lui Hristos, creștinul, ca prieten al Domnului, își risipește și se izbăvește de mirosul de cadavru al păcatului, după cuvintele Martei despre fratele său Lazăr (Ioan 11, 11), agonisindu-și

prin harul Duhului Sfânt vasul de alabastru cu mir de nard de mare preț al Mariei din Betania, prin care-și va umple casa sufletului, pentru veșnicie, de mireasma mirului (Ioan 12, 3).

Rațiunile timpului prezent se împletesc cu rațiunile lucrurilor din noi și din jurul nostru, în fiecare clipă. Clipele, ceasurile și zilele curg prin râul timpului, prăvălindu-se prin prezent în cascada viitorului, pe direcția dinspre Facere spre Apocalipsă și dinspre Alfa spre Omega. O minte pe cât posibil curată, limpede și luminată, poate prin vedere și străvedere să deslușească într-o străfulgerare a conștiinței atotprezenței lui Dumnezeu și printr-o metanie a închinării lăuntrice în Duh și Adevăr, rugul aprins al clipei, limba de foc a ceasului sau stâlpul de foc al zilei, începând din sine, de la sine și în cercuri concentrice, precum pe luciul unei ape, trecând gardurile spre cei din jur; străbătând zidurile dinspre ceilalți și ajungând până la pietrele de hotar ale lumii văzute și cunoscute. Prin rațiunile timpului prezent, creștinul, contemplativul sau teologul, înțelege neîncetat voia lui Dumnezeu cu sine – „voia lui Dumnezeu este sfințirea voastră” (I Tesaloniceni 4, 3) –, cu cei din jur și cu lumea întreagă, străduindu-se să se supună acestei voi și să respingă prin războiul nevăzut asalturile și asediul voilor și gândurilor rele ale celor nevăzuți și întunecați, răzvrățiți și căzuți din lumină și har. Împins de alunecarea de teren a trecutului prin prezent înspre orizontul de viitor al clipei următoare, al ceasului următor și al zilei de mâine și poimâine, care urmează momentului numit „astăzi”, mintea care teologhisește, contemplând fulgerul clipei prezente, va auzi și glasul tunetului cu ecouri din viitor, care urmează acestuia. Așa ceva au pățimit văzătorii, și înaintevăzătorii cu duhul, adică Sfinții Prooroci sau profeți, sfinții Apostoli sau Evangheliști și Sfinții Părinți ai Bisericii din Pateric, Filocalie și Viețile Sfinților. Rațiunile timpului viitor sunt cunoscute doar de Dumnezeu și au fost – și poate mai sunt – descoperite aleșilor Săi (cum a fost Preacuviosul Părintele nostru Arsenie Boca), care și-au trăit și conectat prezentul vieții în mod total și desăvârșit la trecutul treptelor Revelației; la adevărul dogmei prezente a Șederii lui Hristos de-a dreapta Tatălui și la nădejdea din ce în ce mai apropiată a Eshatologiei Particulare și Universale. Rațiunile zilei de ieri sunt încheiate; rațiunile zilei de azi sunt în desfășurare; rațiunile zilei de mâine sunt în așteptare. Rațiunea corabiei potopului aparține trecutului; rațiunea Crucii lui Hristos aparține prezentului, iar rațiunea focului din Ziua Judecății, aparține viitorului. Sau : rațiunea trâmbițelor de la Ierihon aparține trecutului; rațiunea trâmbiței cuvântului lui Dumnezeu aparține prezentului, iar rațiunea trâmbiței lui Dumnezeu de la Înviere (I Tesaloniceni 4, 16) aparține viitorului eshatologic.

Rațiunile divine ale timpului se revarsă și curg mai întâi în clepsidra zilelor Creației lumii și a omului (Facere 1, 1-31; 2, 1-3), cu toată semnificația lor teologică și cronologică; în rațiunea „căii de o sâmbătă” (Faptele Apostolilor

1, 12), în rațiunea celei dintâi zile a săptămânii, Duminica – ziua Învierii Domnului, a Cinei Domnului și a Revelației Apocalipsei (Matei 28, 1; I Corinteni 16, 2; Apocalipsă 1, 10); în rațiunea ceasurilor liturgice ale zilei și a sfintelor sărbători anuale, îndeosebi Paștile și Cincizecimea, cu durata de patruzeci de zile de la Înviere la Înălțare (Faptele Apostolilor 1, 3) și încă zece zile până la Rusalii. Anii vieții lui Adam (930), Set (912), Enoh (365); ai lui Matusalem (969), Noe (950); precum și anii vieții lui Avraam (175), ai lui Isaac (180), Iacob (147), Iosif (110), Moise (120), Iosua (110), Caleb (105), David (70), precum și anii vieții pământești ai Mântuitorului nostru Iisus Hristos, se înscriu în aceleași rațiuni ale timpului. Robia egipteană de 400 de ani, pribegia prin Sinai de 40 de ani, petrecerea lui Moise pe munte în post și în rugăciune către Dumnezeu vreme de 40 de zile, domnia lui David de 40 de ani – 7 ani în Hebron și 33 de ani în Ierusalim – , robia babiloniană de 70 de ani (Daniel 9, 2); vremea celor 70 de săptămâni de ani, de la întoarcerea din robie până se va unge Sfântul Sfinților (Daniel 9, 24) și postul Mântuitorului de 40 de zile și 40 de nopți din pustiul Carantaniei (Matei 4, 1-2), sunt tot atâtea pietre de hotar în câmpul rațiunilor timpului și ale vremii.

Rațiunile timpului sau ale vremurilor, ar putea fi împărțite și contemplate mai întâi de la Adam până la Avraam, iar apoi „de la Avraam până a David” și „de la David până la strămutarea în Babilon” și „de la strămutarea în Babilon până la Hristos”, în câte de trei ori „patrusprezece neamuri” de gânduri teologice (cf. Matei 1, 17) – precum și de la cea dintâi Venire a lui Hristos, la A Doua Lui Venire; sau de la Înălțarea la cer și Pogorârea Duhului Sfânt, la Parusie (Faptele Apostolilor 1, 11; Matei 25, 31; Apocalipsă 1, 7). În câmpul, în ogorul sau în țarina rațiunilor timpului, surprindem adeseori, precum Iosif tâlcuind visele lui Faraon, atât cei șapte ani de belșug duhovnicesc și rod bogat teologic, cât și cei șapte ani de foamete și sete după auzirea cuvintelor Domnului (Facere 41, 25-32; Amos 8, 11). Și pentru că în câmpul rațiunilor timpului „o singură zi înaintea Domnului este ca o mie de ani, și o mie de ani ca o zi” (II Petru 3, 8; Psalmul 89, 4), să veghem și să priveghem ca niciodată cele șapte spice goale, seci și pălite de vântul de răsărit, să nu mai mănânce și să nu mai înghită pe cele șapte spice frumoase și pline (Facere 41, 22-24), ci chiar și aceste șapte spice goale, prin roua harului Duhului Sfânt pogorâtă pe lâna lui Ghedeon și în cuptorul Babilonului și prin limbile de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii, să devină pline și roditoare, printr-o convertire și pocăință a noastră, precum cea a femeii păcătoase, a lui Petru după lepădare, a tâlharului de pe cruce și a sfântului Apostol Pavel pe drumul Damascului. Omul lui Dumnezeu își îmbracă rațiunea timpului vieții sale în haină de nuntă, zidind pe temelia Hristos „aur, argint, pietre scumpe”; pe când omul fără Dumnezeu își îmbracă timpul vieții în porfiră și în vison, zidindu-și pentru veșnicie doar „lemn, fân, trestie” (I Corinteni 3, 12).

Astfel, îndeletnicindu-se prin preocupare cât mai serioasă, adâncindu-se prin contemplare teologică și meditănd prin cugetare smerită la complexa, înalta și sublîma temă și învățătură a rațiunilor divine, a rațiunilor lucrurilor și a rațiunilor timpului, mintea sau rațiunea umană luminată și asistată neîncetat de harul Duhului Sfânt se conectează printr-o sinapsă existențială, născătoare de nesfârșite alte sinapse și conexiuni, la Rațiunea divină, oferindu-i-se ca unealtă în teologhisire, cuvânt în propovăduire și atitudine în mărturisire. Mintea filocalică devine astfel altar al cunoașterii de Dumnezeu și vas pentru revărsarea și turnarea untdelemnului la minunea cu „ușile-ncuiate” a înmulțirii acestuia de către Dumnezeu prin sfântul prooroc Elisei în casa femeii văduve și îndatorate (IV Regi 4, 1-7). Mintea și inima noastră sunt cele două table ale legii pe care, tăindu-le și cioplindu-le precum Moise din stâncă (Exod 34, 1), degetul lui Dumnezeu va scrie, suindu-ne pe muntele teologiei și al teologhisirii, aceleași dumnezeiești cuvinte, legi, porunci și rânduiești, dar tâlcuite, relatate și exprimate în noi și noi nuanțe.

Pe scurt, rațiunile divine, devenite rațiuni ale lucrurilor și rațiuni ale timpului, sunt asemenea razelor strălucitoare ale soarelui care, străbătând un nor rarefiat, ajung până la noi, până la cel mai mic fir de iarbă și cel mai neînsemnat fir de nisip, făcându-l pe cel dintâi să crească și pe cel de-al doilea să strălucească. (Hățăgel, 22 octombrie 2016).

*

Sfinții ca „intenții divine” împlinite: Porunca lui Dumnezeu din Vechiul Testament: „Fiți sfinți, pentru că Eu sunt Sfânt” (Levitic 11, 44; 19, 2; 20, 7; I Petru 1, 16), regăsită în cuvintele dumnezeiești ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos din Predica de pe Munte din Noul Testament: „Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este” (Matei 5, 48) și împlinită în cuvintele: „Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv” (Luca 6, 36), constituie un imperativ ceresc întrupat în sfinți, prin harul Duhului Sfânt. Și pentru că Preacuviosul Părintele nostru Arsenie Boca de la Prislop spunea și mărturisea într-un cuvânt al Sfinției Sale – în duhul Sfinților Părinți ai Bisericii și în mod deosebit al Sfântului Maxim Mărturisitorul –, faptul și adevărul creștin revelat că „Suntem intenții divine”; am putea să-i socotim pe sfinți cu adevărat drept „intenții divine” împlinite, deoarece, lucrând împreună cu harul lui Dumnezeu, sfinții Bisericii lui Hristos și-au scos de sub obrocul firii lor și și-au pus în sfeșnicul minții, al inimii, al sufletului și al vieții lor, gândul dumnezeiesc sau rațiunea divină, respectiv intenția divină, sădită în ei și cu privire la ei, pe temelia chipului lui Dumnezeu din ei și din noi. În Sfânta și dumnezeiasca Scriptură și în istoria Bisericii lui Hristos, sunt drepte și sfinți în care intențiile divine s-au împlinit cu desăvârșire sau în mod desăvârșit, fără omenești alunecări sau ispititoare căderi.

Intențiile divine s-au împlinit cu desăvârșire în dreptul Abel și în Enoh; în patriarhii Avraam, Isaac și Iacob; în dreptul Iosif „cel frumos” și în Moise,

Iosua și Iov; în profetul Samuel și în sfinții prooroci Ilie și Elisei; în proorocii mari: Isaia, Ieremia, Iezechiel și Daniel și în toți proorocii mici. Intenția divină împlinită în mod desăvârșit într-o ființă umană o contemplăm și o vedem în Maica Domnului, Născătoarea de Dumnezeu. Intenții divine împlinite în mod desăvârșit le identificăm în sfântul Ioan Botezătorul și în sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, în sfinții Apostoli Petru și Pavel, în sfântul Arhidiacon Ștefan și în sfântul Apostol Timotei și în Tit; în toți sfinții mari dascăli ai lumii și ierarhi; în sfinții Trei Ierarhi, Vasile, Grigorie și Ioan; în sfinții mucenici, cuvioși și mărturisitori, în sfântul Maxim Mărturisitorul, în Sfinții Părinți ai Patericului și ai Filocaliei: Antonie, Macarie, Arsenie, Sisoe, Ioan Scărarul, Isaac Sirul, sfântul Simeon Noul Teolog, sfântul Grigorie Palama, sfântul Serafim de Sarov, Preacuviosul Părintele nostru Arsenie Boca și alții.

În al doilea rând sau în a doua categorie, identificăm intenții divine împlinite în drepti și sfinți care nu au fost lipsiți de alunecări, căderi sau accidente, urmate însă de ridicări și îndreptări prin pocăință. Astfel, intenția divină împlinită în Noe și prin Noe cu privire la misiunea lui de pe vremea potopului cu apă, facerea corabiei și curcubeul legământului, cunoaște accidentul ameteșirii lui de vin de după potop. Intenția divină cu privire la Lot izbăvit din Sodoma și Gomora, cunoaște de asemenea căderea în păcat ademenit de fiicele sale. Intenția divină împlinită în Mariami, sora lui Moise, prin cântarea de laudă de după trecerea Mării Roșii este umbrită de răzvrătirea ei și pedepsirea cu lepră; ca și intenția divină din Aaron, care a făcut vițelul de aur la presiunea poporului. Intenția divină împlinită în David, ca rege, prooroc și psalmist, este umbrită de căderea lui în păcat cu Batșeba și de numărătoarea poporului la sfârșitul vieții. Intenția divină sădită în Ghehazi, ucenicul și slujitorul sfântului Elisei, este împiedicată de lăcomia sa și pedepsirea lui cu lepra lui Neeman Sirianul. Intenția divină sădită în proorocul Iona, deși împlinită în cele din urmă prin propovăduirea din Ninive și pocăința ninivitenilor, a fost întârziată de fuga lui cu corabia la Tarsis. Intenția divină sădită și împlinită în sfântul Apostol Petru, cunoaște alunecarea prin întreita lepădare de Domnul, dar și iertarea și reintegrarea în soborul sfinților apostoli prin pocăință și prin întreita întrebare de pe țarmul Tiberiadei pusă de Cel Înviat. Intențiile divine sădite și împlinite în sfinții și dumnezeieștii apostoli ai Mântuitorului, au depășit frica lor de pe mare, fuga lor din Ghetsimani și șederea cu ușile încuiate, de frica iudeilor. Dacă tâlharul cel de-a dreapta se corectează și se îndreaptă prin pocăință și mărtisirea de pe cruce, revenind la intenția divină inițială și paradisiacă cu privire la el, tâlharul cel de-a stânga pierde această ocazie, ca și tânărul bogat din Evanghelie. Femeia păcătoasă revine la intenția divină cu privire la ea prin mărturisirea tăcută și plânsul plin de umilință de la picioarele Domnului. Un caz aparte ni se pare a fi cel al lui Solomon, în care intenția divină de a scrie inspirat Cântarea Cântărilor, Pildele și Ecclesiastul și de a ridica templul lui Dumnezeu din Ierusalim, a fost urmată

de aplecarea lui parțială spre idolatrie, ridicând în cetatea sfântă și altare zeităților păgâne, datorită „femeilor străine: moabite, amonite, idumeiene, sidoniene, hetite și amoriene” (III Regi 11, 1), care i-au umbrit și rățacit bătrânețea, mai puțin plină de înțelepciune decât tinerețea.

În al treilea rând sau din a treia categorie, fac parte cei care și-au pierdut atât alegerea de sus, de odinioară cât și puțința unei reveniri, întoarceri sau corectări, datorită unor grele căderi sau lepădări, neurmăte de pocăință: Esau care își vinde dreptul de întâi născut; Samson, care-și trădează taina vieții lui; regele Saul prin neascultare; Iuda trădătorul, prin vânzare; Anania și Safira din Faptele Apostolor sau marii eretici ai primelor veacuri creștine: Arie, Macedonie și Nestorie. (E discutabil faptul dacă intențiile divine s-au împlinit în uneltele Schismei de la 1054, sau în „reformatorii” de după 1517; sau dacă vor fi fost după voia lui Dumnezeu sau numai din îngăduința Lui, aceste două evenimente și lucruri din istoria creștinismului, cu urmări și consecințe până astăzi și poate până la Parusie).

Intențiile divine rămân pe veci neîmplinite în Cain și în Irod și în ucigașii cei asemenea lor; în răzvrățiții Core, Datan și Aviron și în Abesalom; în rău sfătuitorul Ahitofel și în Pilat; în Ahab și în Izabela; în faraon de pe vremea lui Moise și în Nabucodonosor de pe vremea proorocului Daniel; în Ana și Caiafa și în Simon magul și Elimas vrăjitorul; în argintarul Dimitrie din Efes și în Diotref, care voia să fie mai mare în Biserică (III Ioan 1, 9).

Intențiile divine sunt expresii ale vocii lui Dumnezeu cu lumea și făpturile ei și cu fiecare dintre noi. Dar intențiile divine din noi și cu noi nu se realizează și nu se împlinesc automat, fără acordul, voința, libertatea și responsabilitatea noastră ca oameni și creștini în lume și în Biserică. Intențiile divine din noi ne deschid stăvilarele, cascadele, valurile și roua harului lui Dumnezeu. Intențiile, gândurile, ispitele și cursele diavolului vor să ridice obstacole, piedici și ziduri în calea intențiilor divine. Voința sau libertatea noastră ne așează și ne vor așeza veșnic de-a dreapta intențiilor divine sau de-a stânga lor. La Judecata Particulară de după ieșirea sufletului și mai ales la Judecata de Apoi de după învierea din morți, vom fi cântăriți, evaluați și judecați conform sau privindu-ne în oglinda gândurilor, rațiunilor sau intențiilor divine cu privire la noi sau la fiecare dintre noi; respectiv cum am fost din veci gândiți de Dumnezeu să fim acum și în veșnicie și în ce măsură ne-am dat acordul și concursul nostru pentru a se împlini acest gând divin din noi și cu noi; sau în ce grad am împiedicat, am încurcat, am întârziat sau am refuzat împlinirea acestei rațiuni divine, iarăși din noi și cu noi. Toți cei în care intențiile divine s-au împlinit, împlinind ei înșiși poruncile lui Dumnezeu, vor auzi cuvintele de la „otputul” Revelației: „Veniți binecuvântații Părintelui Meu...”; pe când toți cei în care intențiile divine nu s-au împlinit și nu au rodit, vor auzi cuvintele de la începutul osândirii: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților...”.

*

Sufletul – „Ierusalim” și sufletul – „Babilon”: Înțelegem prin sufletul – „Ierusalim” pe omul credincios care și-a descoperit Împărăția lui Dumnezeu înlăuntru său (cf. Luca 17, 21). Sufletul – „Ierusalim” este cel care îl are pe Hristos preînchipuit de Melchisedec – „preotul Dumnezeului celui Preaînalt”, ca „Împărat al Salemului” (Facere 14, 18), pururea jertfitor de pâine și vin euharistic în tainica Liturghie cosmică și interioară, Căruia i se închină în Duh și Adevăr prin rugăciunea „Doamne Iisuse...” a minții și a inimii, „ca unui Împărat și Dumnezeu” (conform Tainei Sfântului Botez), sau „Împărat al păcii” (Evrei 7, 1-2). Sufletul – „Ierusalim” îl are drept rege pe David care a domnit în cetatea sfântă vreme de „33 de ani” (III Regi 2, 11) și pe Solomon drept ctitor și ziditor al templului (Duhului Sfânt) din el, la a cărui sfințire s-a pogorât foc din cer, prin Botez, Mirungere și Euharistie, peste jertfa cea lăuntrică (II Cronici 7, 1). Sufletul – „Ierusalim” este „cetatea marelui Împărat” (Matei 5, 35). În sufletul – „Ierusalim” au loc neîncetat redescoperirea Cărții legii din templu, de pe vremea regelui Iosia și a arhiereului Hilchia (II Cronici 34, 14-16); precum și vedenia serafimilor din templu (Isaia 6, 1-10) și Întâmpinarea Domnului din același templu (Luca 2, 22-39). Sufletul – „Ierusalim” îi are ca martori în sine pe sfinții Apostoli ai lui Hristos (Faptele Apostolilor 1, 8) și învățăturile lor. Fiicele sufletului – „Ierusalim”, adică virtuțile, îl plâng neîncetat pe Domnul Care-și poartă crucea (Luca 23, 28), prin gânduri înlăcrimate și smerite cugetări. Sufletul – „Ierusalim” nu coboară niciodată spre Ierihon (Luca 10, 30), ci își are drept aripi Betania lui Lazăr și Emausul sfinților ucenici Luca și Cleopa, cu care își înalță mintea și inima înspre „Ierusalimul cel de sus” (Galateni 4, 26) sau „Ierusalimul cel ceresc” (Evrei 12, 22). Sufletul – „Ierusalim” are înscris pe el tainic numele cetății celei sfinte a lui Dumnezeu, „a Noului Ierusalim, care se pogoară din cer de la Dumnezeu” (Apocalipsă 3, 12). Sufletul – „Ierusalim” și-a transfigurat grădina Ghetsimani în Eden și Golgota în Tabor, pentru a contempla prin Înviere Înălțarea la cer de pe Muntele Măslinilor și a se pregăti pentru neîncetata Cincizecime din Ierusalimul limbilor de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii. Sufletul – „Ierusalim” are revelația din sinedriu (Faptele Apostolilor 7, 55-56) drept fereastră deschisă înspre „Ierusalimul cel de sus” – după cum proorocul Daniel și-a avut în Babilon fereastră deschisă înspre Ierusalimul cel pământesc (Daniel 6, 11). Sufletul – „Ierusalim” așteaptă și contemplă neîncetat Pogorârea din cer de la Dumnezeu a sfinteii cetăți a Noului Ierusalim – mireasa Mielului (Apocalipsă 21, 2 și 9-10).

Sufletul – „Ierusalim” este sufletul sfinților, care au atins culmile desăvârșirii urcând pe treptele sfințeniei. Suflete – „Ierusalim” au fost patriarhii și profeții, dreptii și sfinții, apostolii și evangheliștii, martirii și cuvioșii, mărturisitorii și marii dascăli ai lumii și ierarhi. Sufletul credincios își zidește zidurile Ierusalimului (Psalmul 50, 19), precum Ezdra și Neemia și chiar dacă se află

în această viață „pe malurile râurilor Babilonului”, își aduce neîncetat aminte de Sion, neputând uita Ierusalimul, precum nu-și poate uita dreapta sa, deoarece Ierusalimul este începutul bucuriei lui (Psalmul 136, 1 și 5-6). Sufletul – „Ierusalim” este și va fi scâldat în slava lui Dumnezeu, precum Moise pe Sinai, sfinții Apostoli pe Tabor și sfântul Apostol Pavel pe drumul Damascului și în răpirea până la al treilea cer. Lumina sufletului – „Ierusalim” este asemenea pietrei de iaspis, iar gândirea lui sau cugetarea lui teologică e limpede cum e cristalul (Apocalipsă 21, 11) – precum a Sfinților Trei Teologi: Sfântul Ioan Teologul, Sfântul Grigorie Teologul și Sfântul Simeon Noul Teolog.

În sufletul – „Ierusalim”, neîncetat Iisus vorbește în templu, precum la doisprezece ani (Luca 2, 40-52). Sufletul – „Ierusalim” calcă peste șerpi și peste scorpii și peste toată puterea vrășmașului și nimic nu-l va putea vătăma (Luca 10, 19), după cum vipera din Malta nu l-a putut vătăma pe sfântul Apostol Pavel (Faptele Apostolilor 28, 5).

Despărțit de Marea Roșie, de Iordan sau Eufrat, avem polul opus al celor spuse până aici, și anume: sufletul – „Babilon”, în care vedem, studiem și constatăm, atât ruinele mândriei turnului Babel de la începuturile lumii (Facere 11, 9), cât și Babilonul babilonienilor lui Nabucodonosor, cel pedepsit prin întunecarea minții vreme de șapte ani (Daniel 4, 30), precum și cetatea cea mare a Babilonului din Apocalipsă, a cărei prăbușire și nimicire o contemplă sfântul Apostol și Evanghelist Ioan (Apocalipsă 14, 8; 16, 19; 17, 5; 8, 2. 10. 21). În sufletul – „Babilon” stăpânește „urâciunea pustiirii” (Matei 24, 15), ce s-a zis prin proorocul Daniel (Daniel 9, 27; 12, 11). În sufletul – „Babilon” este haos și întuneric, necredință și rătăcire, întunecime de minte și dezechilibru psihic, care toate duc înspre „întunericul cel mai din afară” (Matei 22, 13). În sufletul – „Babilon” sunt amestecate limbile gândurilor, precum la turnul Babel (Facere 11, 9). În sufletul – „Babilon” stăpânește dorința de putere deșartă a lui Nimrod (Facere 10, 10); idolatria lui Nabucodonosor (Daniel 3, 1-7) și rătăcirea minții lui (Daniel 4, 1-34). În sufletul – „Babilon”, vasele templului Duhului Sfânt (I Corinteni 3, 16-17; 6, 19) din Ierusalim sunt pângărite la ospățul păgânesc al lui Belșatar (Daniel 5, 1-12). În sufletul – „Babilon”, rațiunea, sentimentul și voința sunt mereu aruncate în cuptorul cel de foc, precum cei trei tineri, Anania, Misail și Azaria, iar conștiința creștină, este mereu aruncată în gropa cea cu lei a păcatelor, patimilor și fărâdelegilor. Împrumutând în încercarea și schița noastră de psihologie și diagramă ortodoxă, cutremurătoarele și înfricoșătoarele imagini din Apocalipsă, sufletul – „Babilon” stă mereu pe-o fiară roșie, având cele șapte capete ale duhurilor patimilor și cele zece coarne ale păcatelor – împotriva celor zece porunci de pe Sinai (Apocalipsă 17, 3). Sufletul – „Babilon” se îmbracă în purpură și în vison, precum bogatul din Evanghelie (Luca 16, 19) și se împodobește cu aur, pietre scumpe și mărgăritare, având în mână un pahar de aur plin de toate urâciunile

și necurățiile destrăbălării (Apocalipsă 17, 4). Sufletul – „Babilon” își are scris tainic pe frunte „Babilonul cel mare” (Apocalipsă 17, 5). În căderea sa, sufletul – „Babilon” ajunge locaș al demonilor, închisoare a tuturor duhurilor necurate (patimi) și închisoare a tuturor păsărilor spurcate și urâte (Apocalipsă 18, 2) – adică al tuturor gândurilor rele, urâte, întunecate și strâmbe.

Dar, într-un ceas vine judecata sa! (cf. Apocalipsă 18, 10). În sufletul – „Babilon” nu se mai aude cântec de slavă adusă lui Dumnezeu și nici huruit de moară a lucrării lăuntrice duhovnicești (cf. Apocalipsă 18, 21-22). În sufletul – „Babilon” nu se mai ivește lumină de lampă a cunoașterii de Dumnezeu, nici glas de mire al cuvântului lui Dumnezeu și de mireasă a rugăciunii (cf. Apocalipsă 18, 23). Astfel au fost Cain și Esau, faraon și Ahitofel, Ahab și Izabela, Pilat și Irozii, Ana și Caiafa; astfel au sfârșit Saul și Abesalom, Iuda și Irod cel mâncat de viermi. În sufletul – „Babilon” se înscriu mereu pe pereții lăuntrici cuvintele de înștiințare și sentință: „Mene, mene, techel ufarsin”, tâlcuite de duhul aceluiasi sfânt prooroc: „Numărat, numărat, cântărit și împărțit” (Daniel 5, 24-29). Însă, prin pocăință, precum ninivitenii, femeia păcătoasă și tâlharul de pe cruce, sufletul – „Babilon” poate deveni „Biserica cea aleasă din Babilon” (I Petru 5, 13), atunci când îngerul lui Dumnezeu pogoară prin har roua cerului în cuptorul din adâncul Babilonului și poate același înger se coboară și în groapa cu lei a firii patimilor, pentru a le închide gura și a-l tămădui pe sârmanul om de mușcătura șerpilor veninoși ai păcatelor, precum în pustia Șarpelui de aramă (Numerii 21, 1-9). *Sufletul – „Babilon” nu va putea niciodată deveni suflet – „Ierusalim”, decât trecând prin starea de pocăință a sufletului – „Ninive”!* Fereastra proorocului Daniel din Babilon deschisă neîncetat înspre Ierusalim, în vremea întreitei rugăciuni zilnice (Daniel 6, 11), ne poate izbăvi de orice duh de Babilon; și-n orice colț sau loc babilonian, vom putea avea o stare, o oază și un altar de templu de Ierusalim, la care orice vameș smerit să-și aducă jertfa rugăciunii sale bineprimite (Luca 18, 13-14), precum jertfa lui Abel (Facere 4, 4).

Omul lui Dumnezeu este suflet – „Ierusalim”, iar omul fără Dumnezeu este un suflet – „Babilon”. De aceea, „Luminează-te, luminează-te, *suflete* – Ierusalim, că vine lumina ta și slava Domnului peste tine a răsărit!” (Isaia 60, 1).